Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Varsinais-Suomi

MUISTIO

3.6.2020

Ympäristövaliokunta

Viite: Ympäristövaliokunnan kuulemistilaisuus 4.6.2020

Asia: Valkoposkihanhien aiheuttamien vakavien vahinkojen estäminen luonnonsuojelulain mukaisten poikkeuslupien avulla

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on käsitellyt koko Suomen (pl. Ahvenanmaa) rauhoitettuihin lintuihin liittyvät poikkeuslupa-asiat keskitetysti vuodesta 2015 alkaen. Tämän vuoksi kaikki valkoposkihanhea koskevat poikkeuslupa-asiat käsitellään Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa.

Luvan myöntämisen edellytykset

Luonnonsuojelulain mukaan ELY-keskus voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksen lajeja koskevista rauhoitusmääräyksistä, kun lintudirektiivin artiklassa 9 määritellyt poikkeamisedellytykset täyttyvät. Lupa voidaan myöntää, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, jollakin seuraavista perusteista:

- kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi,
- lentoturvallisuuden turvaamiseksi,
- viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi,
- kasviston ja eläimistön suojelemiseksi
- tutkimus- ja opetustarkoituksessa
- tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämiseksi, hallussa pitämiseksi tai muuten asialliseen hyötykäyttöön.

Lintudirektiivin artiklassa 9 määriteltyjen poikkeusluvan edellytysten täyttymisen lisäksi lupaa käsiteltäessä on arvioita, aiheutuuko haetuista toimenpiteistä muita luonnonsuojelulain kieltämiä vaikutuksia. Käytännössä tämä tarkoitta sitä, että lupaa käsiteltäessä on arvioitava, aiheutuuko toimenpiteistä haittaa muiden lajien kuin toimenpiteiden kohdelajien pesinnälle. Lisäksi perustetut luonnonsuojelualueet tai Natura 2000 -alueet hakemusalueella tai niiden välittömässä läheisyydessä saattavat vaikuttaa poikkeusluvan myöntämisen edellytyksiin ja lupaehtoihin. Myönnettävä poikkeuslupa ei saa myöskään vaikuttaa haitallisesti lajin suotuisan suojelutason säilyttämiseen tai saavuttamiseen.

Luonnonsuojelulain rauhoitusmääräykset (LSL 39 §) ja lintudirektiivin suojelusäännökset (artikla 5) kieltävät yhtä lailla rauhoitettujen lintulajien häirinnän kuin tappamisen. Vastaavilla poikkeusluvan myöntämisen edellytyksillä, joilla lupa voidaan myöntää valkoposkihanhien häirintään, lupa voidaan myöntää myös valkoposkihanhien ampumista varten. Luvan myöntämisedellytyksenä on, ettei haetulle luvalle ole olemassa muuta tyydyttävää vaihtoehtoa. Tällöin lupa ampumiseen voidaan voimassa olevan lainsäädännön perusteella myöntää, jos esim. valkoposkihanhien aiheuttamat vakavat satovahingot eivät ole valkoposkihanhia vahingoittamattomilla menetelmillä torjuttavissa.

VARSINAIS-SUOMEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
vaihde 0295 022 500 kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi Itsenäisyydenaukio 2
faksi (02) 230 0009 www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi PL 523, 20101 Turku

Myönnetyt poikkeusluvat

ELY-keskus on antanut vuodesta 2015 alkaen **34** valkoposkihanhea koskevaa poikkeuslupapäätöstä. Näistä päätöksistä **32** on ollut **myönteisiä** ja **kaksi kielteistä**. Annetuista päätöksistä **19** koskee peltoja ja **15** puistoja, golfkenttiä yms. alueita. Kielteiset päätökset eivät ole koskeneet peltoalueita. Lisäksi tällä hetkellä vireillä on **yhdeksän** valkoposkihanhea koskevaa poikkeuslupahakemusta, joista ei vielä ole annettu päätöstä. Vireillä olevista asioista **kuusi** koskee peltoja ja **kolme** puistoja, golfkenttiä yms.

Vuodesta 2015 lukein lupaa valkoposkihanhien ampumiseen satovahinkojen estämiseksi on haettu yhdeksän kertaa ja näistä kolmeen on tähän mennessä annettu päätös. Näissä tapauksissa kahdessa luvan myöntämiselle oli edellytykset ja lupa myönnettiin (lokakuussa 2019 ja toukokuussa 2020). Vuoden 2016 tapauksessa edellytykset ampumisluvan myöntämiseen eivät täyttyneet eikä lupaa myönnetty. Hakemuksista kuuteen ei ole vielä annettu päätöstä. Em. kuusi hakemusta ovat tulleet vireille 16.5.2020 tai sen jälkeen.

Peltoalueille sijoittuvissa valkoposkihanhia koskevissa poikkeusluvissa poikkeuslupaperusteena on viljelmille aiheutuvat vakavat vahingot. Muutamissa tapauksissa lupaa on haettu myös kotieläimille aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseen, sillä merkittävät valkoposkihanhien ulostemäärät laitumilla/rehukasvustossa saattaisivat sairastuttaa nurmea syöviä eläimiä, mikäli ulosteissa olisi taudinaiheuttajia. Puistoihin, golfkentille yms. kohteille haettujen lupien poikkeuslupaperusteena on ollut terveyden ja turvallisuuden turvaaminen.

Poikkeusluvan hakeminen käytännössä

Lupia valkoposkihanhien karkottamiseen peltoalueilta ovat hakeneet yksittäiset viljelijät oman tilansa peltolohkoille, mutta suurin osa valkoposkihanhien karkottamista varten haetuista poikkeusluvista on useamman viljelijän yhteishakemuksia, jolla lupaa on haettu kerralla useamman tilan pelloille. Valkoposkihanhia koskevaa poikkeuslupaa voi hakea kerralla useammaksi vuodeksi ja valtaosassa myönnetyistä luvista lupa toimenpiteisiin on myönnetty monivuotisena (2-5 vuotta).

Valkoposkihanhea koskevien poikkeuslupa-asioiden käsittelyaikoja ei ole toistaiseksi tilastoitu. Vuoden 2020 aikana on tähän mennessä annettu neljävalkoposkihanhea koskevaa poikkeuspäätöstä. Näiden käsittelyajat ovat olleet 11 kk, 6,8 kk, 2,2 kk ja 3 päivää. Kahden pisimmän käsittelyajan osalta käsittelyaikaa on pitkittänyt tarvittavien lisätietojen odottaminen.

Poikkeuslupaa valkoposkihanhen rauhoitusmääräyksestä poikkeamiseen voi hakea sähköisellä lomakkeella tai vapaamuotoisella hakemuksella. Annettavat poikkeuslupapäätökset ovat hallintopäätöksiä, joihin liittyy mahdollisuus muutoksenhakuun hallinto-oikeudesta. Muutoksenhakuajan pituus on 30 vuorokautta. Pääsääntöisesti luvan mukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä päätöksen saavutettua lainvoimansa muutoksenhakuajan jälkeen. Poikkeuslupa-asian käsittelymaksu on 150 euroa.

Lisätietoja antaa tarvittaessa:

ylitarkastaja Salli Uljas, puh 0295 023 082, salli.uljas@ely-keskus.fi